

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting

Gemeentelijke Lagere School voor Buitengewoon Onderwijs - De Wegwijzer te Antwerpen

Hoofdstructuur Bubao

	Instellingsnummer	25528
	Instelling	Gemeentelijke Lagere School voor Buitengewoon Onderwijs - De Wegwijzer
directeur		Yves Libot
adres		August Leyweg 14 - 2020 ANTWERPEN 2
telefoon		03-242.01.20
fax		03-242.01.21
e-mail		siblo.dewegwijzer@so.antwerpen.be
website/URL		www.siblodewegwijzer.be
	Bestuur van de instelling	128728 - AGB Stedelijk Onderwijs Antwerpen te ANTWERPEN 1
adres		Grote Markt 1 - 2000 ANTWERPEN 1
	Scholengemeenschap	119231 - TOZOMAA te ANTWERPEN 6
adres		Biekorfstraat 21 - 2060 ANTWERPEN 6
	CLB	114215 - Stedelijk CLB Antwerpen te ANTWERPEN 1
adres		Lange Gasthuisstraat 24 - 2000 ANTWERPEN 1
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	27/02/2012; 28/02/2012; 01/03/2012
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	01/03/2012
	Datum bespreking verslag met de instelling	13/03/2012
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Ingrid Van Peel
	Teamleden	Dirk Janssens

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	6
2.1 Leergebieden in de focus	6
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	6
3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	6
3.1 Wiskunde - wiskunde: functioneel rekenen - wiskundige initiatie.	6
3.2 Sociaal-emotionele ontwikkeling - sociale vaardigheden.	9
4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	11
4.1 Professionalisering	11
4.2 Curriculum	12
5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	14
6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	15
6.1 Wat doet de school goed?	15
6.2 Wat kan de school verbeteren?	16
6.3 Wat moet de school verbeteren?	16
7. ADVIES	17

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)
- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

---

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°).
Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op www.onderwijsinspectie.be.

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

'De Wegwijzer' te Antwerpen is een school voor buitengewoon onderwijs type-1. De school biedt lager onderwijs aan kinderen die niet zo makkelijk leren en nood hebben aan meer begeleiding. De meeste kinderen wonen in de omgeving van de school of in de omliggende gemeenten.

De school onderschrijft het pedagogisch project van het 'Stedelijk Onderwijs Antwerpen' en ontwikkelde een schooleigen visie. De laatste jaren nam de school heel wat initiatieven om aan de eigen ontwikkeling te werken. Deze aanpak resulteert meer en meer in 'samen school' maken, wat de leerlingen ten goede komt. Schoolafspraken worden gelijkgericht toegepast en opgevolgd. Teamleden voelen zich verantwoordelijk en betrokken bij hun klas- en/of schoolopdrachten. Het intern leiderschap weet zich gesteund door alle leraren en omgekeerd. De school besteedt binnen dit ontwikkelingstraject veel aandacht aan het verbeteren van de deskundigheid van de leraren. Het team is vernieuwingsgezind en benut onder meer nascholingen, frequente overlegmomenten en interne samenwerking om de werking van de school te optimaliseren.

De leraren realiseren wiskundeonderwijs met aandacht voor de ontwikkeling van begrippen en vaardigheden noodzakelijk voor activiteiten in het dagelijkse leven. De leraren zijn verantwoordelijk voor de uitwerking van een groepswerkplan voor de verschillende domeinen. Waar nodig verdelen ze de klasgroep in kleinere groepjes in en voorzien ze per groepje een eigen aanbod en/of extra begeleiding. De ontwikkelingsdoelen krijgen algemeen voldoende aandacht en worden gradueel nagestreefd. Meer aandacht voor de ontwikkeling van probleemoplossende vaardigheden kan de functionaliteit van het wiskunde onderwijs nog verhogen.

De hele school hanteert voor het leergebied sociaal emotionele ontwikkeling een geïntegreerd aanbod. Het schoolteam heeft veel aandacht voor het welbevinden van de kinderen. Het biedt een veilig school- en leerklimaat met duidelijke regels en afspraken. Het lerarenteam geeft veel structuur aan de kinderen. Zij doet dit op een attente en respectvolle manier. De school betreft de ouders en de kinderen zoveel mogelijk bij de schoolwerking. Op schoolniveau is er een duidelijke verticale opbouw voor het aanbod 'sociaal-emotionele ontwikkeling'. Dit aanbod is gericht op het verwerven van de basisinzichten, vaardigheden en attitudes die nodig zijn om mee te kunnen in ons hedendaags sociaal verkeer.

Hoewel het schoolteam duidelijk aandacht besteedt aan de volledige persoonlijkheidsontwikkeling van de leerlingen vormt een graduele en samenhangende aanpak van de leergebieden muzische vorming en wereldoriëntatie evenwel nog een uitdaging voor het schoolteam.

Het team van de wegwijzer slaagt erin om haar inspanningsverplichtingen na te komen voor de leergebieden wiskunde en sociaal-emotionele ontwikkeling. Het beleidsvoerend vermogen van de school kent sinds enkele jaren een positieve groei.

De inspectie besluit daarom de doorlichting met een gunstig advies.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

De resultaten van de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, vindt u terug in een afzonderlijk verslag

2.1 Leergebieden in de focus

---

sociaal-emotionele ontwikkeling -
sociale vaardigheden

---

wiskunde -
wiskunde: functioneel rekenen -
wiskundige initiatie

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Personeel

Professionalisering

Deskundigheidsbevordering

Onderwijs

Curriculum

Onderwijsaanbod

---

3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS- VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op:

3.1 Wiskunde - wiskunde: functioneel rekenen - wiskundige initiatie.

Voldoet

Motivering

- De schoolpopulatie is zeer divers. In de school lopen zowel allochtone als autochtone leerlingen school. De meeste leerlingen komen uit gezinnen met een sociale huisvesting in de ruime omgeving van de school. Er zijn ook elk jaar neveninstromers die soms de helft van een leergroep uitmaken. De school heeft een specifieke doelgroepenwerking en beschikt hiervoor over extra lestijden. Het team zet onder meer in op de onderwijskundige opvoedingsondersteuning van de ouders.
- De school geeft aan veel werk te maken van de verdeling van de leerlingen in de pedagogische eenheden op basis van duidelijke criteria en procedures. De school streeft naar een zekere homogene samenstelling van de eenheden op cognitief (taal)niveau en op leeftijd. Herattesteringen komen tijdens de schoolloopbaan weinig voor. Sporadisch wordt een leerling doorverwezen naar type 2². Een uitstroom naar het

gewone onderwijs komt niet voor. Binnen de school heeft men een 'functionele stroom'. Kinderen die uitvallen op de geselecteerde ontwikkelingsdoelen in de vorige leergroepen krijgen in deze leergroepen nog meer aangepast onderwijs. Het gaat vrijwel steeds over 'bijna' schoolverlaters.

- De school kan goede resultaten voorleggen van haar leerlingen in het vervolgonderwijs. Drie vierde van de leerlingen gaat naar de opleidingsvorm 3³, enkelingen gaan naar opleidingsvorm 2⁴. De overige leerlingen komen in de B -stroom terecht. Meer dan de helft van de leerlingen behalen hier een A- attest. De school hanteert criteria voor de oriëntering van de leerlingen naar het vervolgonderwijs. De procedure van de eindklassenraad is formeel. Er is een schoolverlaters traject. De school geeft aan dat ouders niet altijd het advies betreffende de oriëntering volgen.
- Het intern leiderschap stuurt de onderwijspraktijk van de teamleden aan vanuit een duidelijke visie op type 1-onderwijs⁵. De uitgangspunten van de bij decreet vastgelegde ontwikkelingsdoelen voor type 1 vormen voor het team een algemeen referentiekader. Er wordt gewerkt vanuit een gemeenschappelijke visie en dit komt tot uiting in de gelijkgerichte aanpak.
- Op schoolniveau zijn er afspraken over de functie en het gebruik van de ontwikkelingsdoelen. Er is een longitudinaal, gradueel opgebouwd doelstellingenplan⁶ voor bijna alle leergebieden op schoolniveau beschikbaar. Deze leerlijnen bevatten een selectie van bij decreet vastgelegde ontwikkelingsdoelen voor type 1 met doelen voor opeenvolgende niveaus. Zij vormen het schooleigen referentiekader waaruit ontwikkelingsdoelen op groeps- en op individueel niveau geselecteerd worden.
- De school kiest voor een integratie van het individueel handelingsplan⁷ in het groepswerkplan. Per pedagogische eenheid werkt men voor meerdere leergebieden en domeinen met verschillende leerniveaus. Afhankelijk van de relevantie wordt aan de pedagogische eenheden op voorspraak van de groepsleraar een additionele leraar toegekend.

Beginsituatie

- De school verzamelt voldoende gegevens om een algemeen beeld van de beginsituatie van de leerlingen te krijgen. Het individuele leerlingendossier wordt binnen een aanvaardbare termijn samengesteld. Nieuwe leerlingen worden gescreend met het oog op een vlotte instroom in een passende pedagogische eenheid. Het is duidelijk vastgelegd wie wanneer welke toetsen en genormeerde en/of diagnostische tests afneemt voor welke leerlingen. De onderzoeksresultaten worden geregistreerd in een leerlingvolgfiiche waarin zich ook informatie over de schoolse voorgeschiedenis bevindt. Deze gegevens worden periodiek aangevuld.
- Alle teamleden nemen hun verantwoordelijkheid in de beginsituatiebepaling op. Paramedici voorzien in discipline-eigen toetsen, observaties en onderzoeken. De leraren verzamelen relevante informatie via observaties, de analyse van leerlingenvrerk en – indien nodig – toetsen. De school beschikt over informatie in verband met de technisch-cognitieve aspecten van de leergebieden wiskunde en Nederlands. Ook over het sociaal functioneren en het gedrag van de leerlingen worden gegevens verzameld. De ouders worden betrokken bij de beginsituatiebepaling via gesprekken tijdens de

---

² type 2 is aangepast aan de opvoedings- en onderwijsbehoeften van kinderen met een matige of ernstige mentale handicap (Decreet basisonderwijs. 25 februari 1997 Art. 10)

³ In opleidingsvorm 3 van het buitengewoon secundair onderwijs hebben de leeractiviteiten betrekking hebben op de technische en praktische beroepsopleiding tot de beroepsgerichte vorming (Besluit van de Vlaamse Regering 27 juni 1990 Art 5)

⁴ In opleidingsvorm 2 van het buitengewoon secundair onderwijs hebben de leeractiviteiten betrekking hebben op de arbeidstraining tot de beroepsgerichte vorming (Besluit van de Vlaamse Regering 27 juni 1990 Art 4)

⁵ type 1 is aangepast aan de opvoedings- en onderwijsbehoeften van kinderen met een licht mentale handicap (Decreet basisonderwijs 25 februari 1997 Art. 10)

⁶ Decreet basisonderwijs.25 februari 1997 Art 44 §2 – 3

⁷ Decreet basisonderwijs. (25 februari 1997) artikel 46

intake en de oudercontacten en via schriftelijke communicatie. Indien noodzakelijk neemt de school het initiatief tot een huisbezoek.

- In de klassenraad brengen kindbetrokkenen de gegevens samen om tot een zo volledig mogelijk beeld te komen over het ontwikkelingsniveau van de leerling. Per leerling wordt een concrete algemene zorgvraag geformuleerd vanuit de leergebieden 'leren leren' en 'sociaal emotionele ontwikkeling'.
- De verdere uitwerking van de handelingsplanmatige aanpak van het onderwijsleeraanbod en –proces is voornamelijk de verantwoordelijkheid van de leraren en paramedici. De klassenraad heeft daarnaast duidelijk een functie in de coördinatie van de acties van de verschillende kindbetrokkenen, waardoor in toenemende mate een complementaire en doeltreffende aanpak van organisatorische, orthopedagogische en onderwijsinhoudelijke aspecten wordt bereikt.

Doelenfase

- Het team benadert wiskunde vanuit de handelingsplanning⁸. Binnen dit leergebied wordt er het meest gedifferentieerd. Op schoolniveau zijn er voor de leerdomeinen wiskunde leerlijnen beschikbaar die mee richtinggevend zijn voor de doelenselectie en het onderwijsinhoudelijk aanbod.
- De handelingsplannen voor wiskunde worden per domein uitgewerkt. Op basis van de beginsituatie selecteert elke verantwoordelijke leraar, additionele leraar en/of paramedicus op het niveau van de groep en/of het individuele kind algemeen relevante ontwikkelingsdoelen met daarop aansluitend expliciete einddoelen. De handelingsplannen bevatten tevens een verdere concretisering via een beschrijving van het onderwijsleeraanbod en –proces, vooropgesteld om de einddoelen te bereiken.

Voorbereidingsfase

- De afspraken met de teamleden zijn in overleg vastgelegd in duidelijke lessenroosters en in de verslagen van de klassenraad. In de dagelijkse praktijk voeren de teamleden de organisatorische afspraken uit conform wat vooraf is vastgelegd; de leertijd wordt gerespecteerd.
- De opbouw van de uniforme groepswerkplannen, die de basis vormen voor het inhoudelijke aanbod, is cumulatief. Om de kwaliteit van de groepswerkplannen te verhogen is een systeem van 'kwaliteitslabels' ingevoerd. Het intern leiderschap screent daarbij de inhoud van het groepswerkplan en geeft inhoudelijke feedback waardoor leraren uitgedaagd worden om doelbewuster en doelgerichter te werken binnen de handelingsplanning.
- Alle groepswerkplannen alsook het niveau van de kwaliteitslabels worden op het intranet gepost en zijn voor ieder teamlid toegankelijk. Ze vormen onder meer de basis voor de nieuwe handelingsplanning. Er is een structureel overleg per bouw tussen de leraren over dit aanbod .
- In het weekplan schrijft de verantwoordelijke leraar, additionele leraar en paramedicus stap voor stap de concrete aanpak uit op basis van het groepswerkplan aansluitend bij de noden van de groep en/of de individuele behoeften. De school heeft een uitgebreide orthotheek. Leraren zoeken ook zelf naar materiaal en stellen zelf de inhoud van het onderwijsaanbod samen. Leraren geven aan te beschikken over voldoende materialen.
- Sommige geselecteerde doelen van de groepswerkplannen wiskunde sluiten aan bij geselecteerde doelen van de groepswerkplannen wereldoriëntatie en leren leren.
- De school treft structurele maatregelen om de ICT- competenties bij de kinderen te ontwikkelen. In alle groepen is er aandacht om ICT-vaardigheden geregeld te oefenen. Bij de oudere leerlingen werkt men met smartboards.

Uitvoeringsfase

- De activiteiten voor wiskunde stemmen overeen met de voorbereiding in de groepswerkplannen en de meer concrete weekplannen. Er zijn functionele activiteiten

---

⁸ Decreet basisonderwijs. (25 februari 1997) artikel 46

of structurerende momenten waarbij de leraar, additionele leraar en/of paramedicus tijd uittrekt om begrippen uit te diepen of vaardigheden te oefenen.

- De teamleden gebruiken een sobere, heldere en functionele vraagstelling tijdens de instructie. Deze didactische aanpak stimuleert in sterke mate de integratie van de ontwikkelingsdoelen voor het leergebied leren leren. Alhoewel heel wat teamleden belang hechten aan het stimuleren van het probleemoplossend denken en handelen komt dit in enkele groepen nog te weinig tot uiting.
- Afhankelijk van de leerinhoud en de noden van de kinderen wordt het onderwijs geïndividualiseerd of gedifferentieerd aangeboden. Er is differentiatie naar inhoud, tempo, instructie en materiaal. De kindbetrokkenen organiseren in samenspraak klasinterne of klasexterne, gedifferentieerde activiteiten via de opdeling van de leerlingengroep in kleinere niveaugroepen.
- Tijdens de meeste bijgewoonde activiteiten kregen de kinderen voldoende kansen om actief deel te nemen aan de leeractiviteiten. Voor diverse activiteiten werden stappenplannen uitgewerkt zodat kinderen zelfstandig aan de slag kunnen. De mate waarin leerlingen kansen tot zelfgestuurd en coöperatief leren krijgen, vertoont nog duidelijke verschillen.

Evaluatiefase

- De school heeft een impliciete visie op evaluatie. De evaluatie van het leergebied is gericht op het leerproces van het kind. Bij de evaluatie van de leervorderingen hebben de teamleden aandacht voor verschillende ontwikkelingsaspecten. De wijze waarop en de diepgang waarmee de vooropgestelde ontwikkelings- of einddoelen worden geëvalueerd, vertoont duidelijke verschillen. De leraren evalueren voor zichzelf de vooropgestelde einddoelen en leerinhouden. De registratie van deze evaluatie op groepsniveau is bijgevolg heel divers. Deze verschillen beïnvloeden onder meer de mate waarin teamleden erin slagen om preventief, gedifferentieerd of remediërend te werken.
- Samen met de besluiten van de klassenraden sturen deze evaluaties wel de verdere onderwijsinhoudelijke handelingsplanning. Alle kindbetrokkenen schrijven halfweg het schooljaar nieuwe groepswerkplannen uit, sommigen doen dit zelfs per trimester. De voortgang van elke leerling wordt geregistreerd in het leerlingendossier en besproken tijdens de periodieke klassenraden.
- Het rapport informeert de ouders over de kennis, vaardigheden en attitudes van hun kind voor alle leergebieden. Het bestaat uit een kwalitatieve beschrijving zonder positionering of cijfers. Er is in het schoolrapport een feedbackformulier opgenomen voor de leerlingen en voor de ouders.
- De handelingsplanning op zich wordt in toenemende mate in kaart gebracht en geëvalueerd. De recente initiatieven om de groepswerkplannen kritisch te analyseren en bij te sturen, bieden een duidelijke meerwaarde voor de doelgerichtheid van het onderwijsleeraanbod en –proces.

3.2 Sociaal-emotionele ontwikkeling - sociale vaardigheden.

Voldoet

Motivering

Beginsituatie

- Het team besteedt doelbewust aandacht aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen als basisvoorwaarde voor het leren. In de klassenraad wordt er per leerling een algemene zorgvraag geformuleerd vanuit het leergebied 'sociaal-emotionele ontwikkeling'. De leerlingenkenmerken, de evaluatiegegevens en het welbevinden van de leerlingen staan hierbij centraal in de bepaling van de noden. Leerlingen die buiten de context van de pedagogische eenheid ook een gelijkgerichte aanpak van hun zorgvraag behoeven, worden aan het team gesignaleerd.

- De school organiseert voor dit leergebied reeds meerdere jaren met ambulante lestijden een ambt 'Soemo-leerkracht'. De specifieke benadering door deze leerkracht maakt onderdeel uit van een implementatietraject waarvan men stilaan in een eindfase komt. Er is een duidelijke samenhang tussen het onderwijsaanbod in de pedagogische eenheid en de lessen 'Soemo'.

Doelenfase

- Het team benadert dit leergebied vanuit de handelingsplanning⁹. Er is een gezamenlijk referentiekader voor het leergebied: de bij decreet vastgelegde ontwikkelingsdoelen 'sociaal emotionele ontwikkeling' voor type 1. De uitgangspunten zijn met het team besproken.
- Op basis van de beginsituatiebepaling selecteert elke leraar en de Soemo-leraar op het niveau van de groep en/of het individuele kind relevante ontwikkelingsdoelen met daarop aansluitend smart geformuleerde einddoelen. Uit de documentenanalyse blijkt dat er in deze groepswerkplannen meermaals individuele ondersteuning voor leerlingen is uitgeschreven.
- De teamleden selecteren doelen die zowel gericht zijn op de dynamisch-affectieve ontwikkeling, de ontwikkeling van sociale cognitie en van sociale vaardigheden en competenties.

Vorbereidingsfase

- Op schoolniveau is er een duidelijke verticale opbouw voor het aanbod 'sociaal-emotionele ontwikkeling' dat structureel verankerd is voor het verwerven van de basisinzichten, vaardigheden en attitudes die nodig zijn om mee te kunnen in ons hedendaags sociaal verkeer. De school hanteert een systeem om de interactie tussen mensen te typeren en te verbeteren, het eigen gedrag kritisch te bekijken en de effecten ervan op anderen in te schatten. Er is een structureel overleg per bouw tussen de leraren over dit aanbod.
- In het weekplan schrijven de verantwoordelijke leraren en de Soemo-leraar stap voor stap de concrete werking uit op basis van het groepswerkplan aansluitend bij de noden van de groep en/of de individuele behoeften.

Uitvoeringsfase

- In de uitvoering kiest de school, afhankelijk van de leerlingenkenmerken en de noden van de pedagogische eenheid, voor een geïntegreerde benadering van de sociaal-emotionele ontwikkeling. Het schoolteam heeft veel aandacht voor het welbevinden van de kinderen en biedt een veilig school- en leerklimaat met duidelijke regels en afspraken. Visualisatie in alle klassen, gangen, de refter en op de speelplaatsen speelt hier een belangrijke rol. De kinderen krijgen binnen de schoolcontext veelvuldig kansen om via interactie met teamleden en met medeleerlingen sociaal vaardiger te worden. Tijdens de schooldoorlichtingsfase valt de positieve benadering van de kinderen op.
- De teamleden gebruiken een variatie aan methodieken en werkvormen gericht op de specifieke mogelijkheden van hun leerlingenpopulatie. Ze gaan bewust om met strategieën van autoregulatie bij onder meer woederegulering, conflicthantering, inzicht in eigen handelen en omgaan met gevoelens en emoties.
- Paramedici organiseren in de onder- en middenbouw een specifieke bewegingsmethode met als doel de persoonlijkheidsontwikkeling te stimuleren. Zelfvertrouwen door basisveiligheid in het eigen lichaam en vertrouwen door veiligheid in de relatie met anderen, zijn twee basisbehoeften die hier bewust worden nagestreefd.
- Uit gesprekken met de leermeesters lichamelijke opvoeding blijkt dat ze tijdens de lessen heel bewust omgaan met het oefenen van sociale vaardigheden. Leren verliezen, een rol opnemen in teamsport, regels respecteren op de speelplaats wordt strategisch aangepakt. De leermeesters zijn verantwoordelijk voor de organisatie van de 'speelplaatswerking' niet alleen van het materialenaanbod maar ook de cumulatieve

---

⁹ Decreet basisonderwijs. (25 februari 1997) artikel 46

opbouw van de basisafspraken om sport en spel op een aangename manier te garanderen.

Evaluatiefase

- De evaluatie in welke mate het per kind geselecteerde doel bereikt is, gebeurt tijdens de klassenraad voornamelijk vanuit een 'aanvoelen', grotendeels gebaseerd op observaties van het gedrag van en de interactie tussen leerlingen.
- Een meer objectieve evaluatie, geënt op de specifieke doelenselectie, gebeurt veeleer uitzonderlijk. De kindbetrokkenen evalueren voor zichzelf vrij globaal de vooropgestelde einddoelen en leerinhouden. De registratie van deze evaluatie op groepsniveau is heel divers. Samen met de besluiten van de klassenraden sturen deze evaluaties wel de verdere onderwijsinhoudelijke handelingsplanning aan. Elke kindbetrokkene schrijft halfweg het schooljaar nieuwe groepswerkplannen, sommigen doen dit zelfs per trimester. De optimalisering van de evaluatie biedt kansen om via een duidelijkere beeldvorming en opvolging van de ontwikkeling van de individuele kinderen nog meer intentioneel ontwikkelingsdoelen te selecteren en een bijbehorend onderwijsaanbod en –proces te organiseren.
- Ook voor dit leergebied wordt de handelingsplanning in toenemende mate in kaart gebracht en geëvalueerd. De recente initiatieven om de groepswerkplannen kritisch te analyseren en bij te sturen, kunnen ook hier bijdragen tot de doelgerichtheid en doeltreffendheid van het onderwijsleeraanbod en –proces.

4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

4.1 Professionalisering

4.1.1 Deskundigheidsbevordering

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- doeltreffendheid
- ontwikkeling.

Motivering

- De school beschikt over een uitgeschreven visie over hoe zij de deskundigheid van haar team wil bevorderen. Deze visie is gericht op de verhoging van de professionaliteit bij individuele teamleden, bij de aanpak van een onderwijskundig aspect en/of bij het hele team. Er is een korte- en langetermijnplanning met duidelijke doelgerichte prioriteiten.
- Het intern leiderschap heeft zicht op de onderwijskundige behoeften van haar teamleden. De school analyseert veranderingen en/of vernieuwingen strategisch. Op dit moment houdt het intern leiderschap zich vooral op de hoogte via het bestuderen van de handelingsplannen, het opvolgen van de besluiten van de overlegorganen en het voeren van (in)formele gesprekken met individuele teamleden. De feedback op de kwaliteit van de handelingsplannen en de openheid waarmee het team de optimalisering ervan aanpakt, bieden kansen om gelijkgericht en diepgaand bijstellingen te realiseren. Het opvolgen van het pedagogisch-didactisch handelen van het individuele teamlid gebeurt evenwel nog niet systematisch om de kwaliteit van het onderwijsaanbod en –proces te verhogen.

- De school stimuleert het volgen van nascholingen en collegiale consultatie en visitatie. Zij zorgt voor multiplicatie van de verworven kennis en inzichten. Ook vanuit de scholengemeenschap worden er initiatieven genomen tot verdere professionalisering.
- Leraren vinden ondersteuning bij hun collega's. De school benut de interne expertise die binnen het team aanwezig is. Het leren van en met elkaar in de klaspraktijk is een gegevenheid binnen de school. Nieuwe teamleden krijgen begeleiding om inzicht te krijgen in de noden van de leerlingen en de adequate schoolaanpak. De school is gastschool voor stagiair(e)s uit opleidingsinstituten. De school stelt vakliteratuur ter beschikking van het team.
- De laatste jaren heeft het interne beleid werk gemaakt van het beschrijven en het verankeren van de fundamenteën van de schoolwerking. Deze aanpak resulteerde in een toenemend responsief en innovatief vermogen dat meer en meer richting geeft aan het ontwikkelingstraject van de school. Dit ontwikkelingstraject levert reeds heel wat positieve resultaten op. Ze zijn zichtbaar op de klasvloer en in de manier waarop de teamleden hun onderwijs plannen, voorbereiden en uitvoeren.

4.2 Curriculum

4.2.1 Onderwijsaanbod

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- ontwikkeling.

Motivering

- Het intern leiderschap stuurt de onderwijspraktijk van de teamleden aan vanuit een duidelijke visie op type 1-onderwijs¹⁰. Het hele team werkt vanuit deze gemeenschappelijke visie, die tot uiting komt in een gelijkgerichte aanpak.
- De school maakt werk van de verdeling van de leerlingen in de pedagogische eenheden. Ze doet dit op basis van duidelijke criteria en procedures. De school streeft naar een zekere homogeniteit op cognitief niveau en min of meer op leeftijd. Deze verdeling leidt tot werkbare pedagogische eenheden waarin alle kindbetrokkenen via een duidelijke taakomschrijving gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van de leerlingen dragen.
- De school wil zich richten op de harmonische ontwikkeling van elk kind. De teamleden werken hiervoor vanuit de decretale ontwikkelingsdoelen. Op schoolniveau zijn er afspraken over de functie van deze ontwikkelingsdoelen. Het team ontwikkelt een longitudinaal, gradueel opgebouwd doelstellingenplan¹¹, dat meer en meer het referentiekader vormt om het onderwijsleeraanbod en –proces respectievelijk inhoud en vorm te geven. Dit plan vormt de basis van waaruit ontwikkelingsdoelen op groeps- en op individueel niveau geselecteerd worden.
- De leraren hebben zicht op de groepswerkplannen van de vorige of volgende groepen. De school maakt gebruik van een digitaal platform om documenten, verslagen en handelingsplannen vlot beschikbaar te maken voor alle teamleden. De leraren beschikken over bronnenmateriaal en een orthotheek voor de concrete uitvoering van de activiteiten. Er is een structureel overleg tussen de teamleden per bouw en tussen de kindbetrokkenen per leerlingengroep.
- Binnen de school heeft men een 'functionele stroom'. Kinderen die uitvallen op de geselecteerde ontwikkelingsdoelen in de vorige leergroepen krijgen in deze

---

¹⁰ type 1 is aangepast aan de opvoedings- en onderwijsbehoeften van kinderen met een licht mentale handicap (Decreet basisonderwijs 25 februari 1997 Art. 10)

¹¹ Decreet basisonderwijs 25 februari 1997 Art 44 §2 – 3

leergroepen nog meer op functionaliteit gericht onderwijs. Het gaat bijna steeds over 'bijna' schoolverlaters. De school heeft een conceptnota uitgewerkt om de werking in deze klassen te optimaliseren. Men werkt er vooral thematisch en projectmatig.

- De ontwikkelingsdoelen van de leergebieden en -domeinen voor wiskunde en Nederlands, de leergebieden sociaal emotionele begeleiding, leren leren en lichamelijke opvoeding krijgen prioritaire aandacht in de groepswerkplannen en in de individuele handelingsplannen. In de dagelijkse praktijk voeren de teamleden de organisatorische afspraken uit conform wat vooraf is vastgelegd en de leertijd wordt goed aangewend.
- Het onderwijsaanbod sluit aan bij het ontwikkelingsniveau en de leefwereld van de leerlingen. Vanuit de schoolvisie hecht het team intentioneel aandacht aan de 'sociaal-emotionele ontwikkeling' en aan het 'leren leren' bij de leerlingen. Beide leergebieden krijgen een duidelijke plaats in de organisatie van het onderwijsleeraanbod en –proces. Actief, interactief en coöperatief leren krijgen in toenemende mate een plaats binnen het onderwijsleerproces. De teamleden vertrekken meer en meer vanuit een sobere, heldere en functionele vraagstelling tijdens de instructie. Deze specifieke didactische aanpak stimuleert in sterke mate de integratie van de ontwikkelingsdoelen van de verschillende leergebieden. Alhoewel het team belang hecht aan het stimuleren van het probleemoplossend denken en handelen, kan een meer intentionele benadering ervan nog bijdragen aan de functionaliteit van het onderwijs.
- De school vindt het heel belangrijk dat de leerlingen kunnen zwemmen en voorziet in zwemonderricht¹². Zij toont aan dat bijna alle leerlingen kunnen zwemmen als ze de school verlaten.
- De school vindt het heel belangrijk dat alle leerlingen leren lezen volgens hun mogelijkheden en dat ze daar ook plezier aan beleven. In de leesklas, waar al het materiaal voor aanvankelijk lezen is ondergebracht, kunnen leerlingen onder begeleiding actief en zelfstandig aan de slag.
- Het schoolteam opteert ervoor om de leergebieden wereldoriëntatie en muzische vorming in te bedden in een thematische benadering, vertrekkend vanuit de beginsituatie en de interesses van de leerlingen. De mate waarin deze optie resulteert in een gradueel opgebouwd en samenhangend onderwijsleeraanbod kan nog worden geoptimaliseerd.
- Het leergebied wereldoriëntatie wordt wekelijks uitgewerkt in een themaplan. Vanuit de schoolvisie wordt er gewerkt met staakwoorden of begrippen waarrond alle pedagogische eenheden werken. Leraren selecteren decretale ontwikkelingsdoelen en formuleren einddoelen. In het themaplan is de concrete werking uitgeschreven in activiteiten. Het interne beleid volgt deze planningen op. De mate waarin alle domeinen van wereldoriëntatie én een verantwoorde selectie uit de diverse ontwikkelingsdoelen voldoende worden nagestreefd, geëvalueerd en benut voor het vervolgtraject, is onduidelijk. Het team is zich hiervan bewust en werkt aan de bijsturing ervan binnen een werkgroep.
- Het leergebied muzische vorming is het laatste leergebied dat de school nog moet opnemen in het implementatietraject van de handelingsplanning. Leraren geven aan dat in de uitwerking van het themaplan ook al eens ontwikkelingsdoelen voor muzische vorming geselecteerd worden. In de evaluatie op kindniveau is er weinig aandacht voor de muzische vorming.

---

¹² cfr leerplan OVSG lichamelijke opvoeding kleuter- en lager onderwijs

5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- Sinds de vorige doorlichting maakt het interne leiderschap werk van het beschrijven en het verankeren van de fundamenteën van de schoolwerking. Het schoolbestuur versterkte hiervoor het interne leiderschap.
- Het schoolteam werkt consequent aan het verwezenlijken van de schoolvisie om tegemoet te komen aan de maatschappelijke verwachtingen. Het team zet hiertoe duidelijke stappen om te evolueren naar gedeeld leiderschap waardoor het draagvlak voor de school- en klaswerking vergroot.
- In de school zorgen overlegstructuren voor een vlotte informatiedoorstroming, inspraak en betrokkenheid van alle teamleden. De teamleden participeren afwisselend in overlegorganen en geven aan goed geïnformeerd en zeer tevreden te zijn over de werking ervan. Het intern leiderschap volgt consequent de besluiten van deze overlegorganen op.
- Naast de structurele overlegmomenten maakt de school gebruik van een digitaal platform om documenten, verslagen en handelingsplannen vlot beschikbaar te maken voor alle teamleden en om zowel organisatorische als onderwijsinhoudelijke aspecten te communiceren.
- Het schoolteam werkt gelijkgericht en beslissingen worden in consensus genomen. Het intern leiderschap weet haar team te enthousiasmeren en een positief klimaat te scheppen. Het intern leiderschap stimuleert, ondersteunt en neemt haar verantwoordelijkheid via onder meer de consequente opvolging van de handelingsplanning, doorloopbezoeken en functioneringsgesprekken.
- De school probeert zich te krijgen op haar sterke en zwakke punten. Het team reflecteert over de kwaliteit van het onderwijs en stuurt het onderwijsproces bij. Het team hanteert hiervoor diverse instrumenten om een beeld van de kwaliteit van het eigen onderwijs te verwerven. Intervisie en reflectie behoren in toenemende mate tot de schoolcultuur. Het intern leiderschap neemt geregeld initiatieven om de tevredenheid van alle betrokkenen te onderzoeken.
- De school geeft aan dat de communicatie met een aantal ouders moeilijk verloopt. Ze heeft hiervoor specifieke acties opgezet gericht op meer betrokkenheid en op drempelverlaging. De school bevraagt regelmatig mondeling de ouders over hun verlangens naar de schoolwerking.
- De school wil in de toekomst werk maken van een meer structureel kwaliteitszorgsysteem. De uitwerking van een outputbeleid om na te gaan wat de opbrengsten zijn van het onderwijs en van ondernomen acties op schoolniveau, vormt hierin een duidelijke stap.

6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- Het gebruik van de ontwikkelingsdoelen voor wiskunde en sociaal-emotionele ontwikkeling als referentiekaders om het proces van handelingsplanning te realiseren conform de maatschappelijke verwachtingen.
- De doelgerichte selectie van relevante en passende ontwikkelingsdoelen voor wiskunde en sociaal-emotionele ontwikkeling en de realisatie ervan.
- Het concretiseren van de visie op handelingsplanning op schoolniveau met aandacht voor de harmonische ontwikkeling van de kinderen.
- De sterke aandacht voor het verhogen van het welbevinden en van de sociale competenties van de kinderen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- Het aansturen van de onderwijspraktijk van de teamleden vanuit een duidelijke visie op type 1-onderwijs.
- Het doelgericht benutten van de aanwezige expertise binnen het team om de handelingsbekwaamheid van alle teamleden te vergroten.
- De ontwikkelde dynamiek om via structurele samenwerking de fasen van handelingsplanning systematisch vorm te geven.
- De gezamenlijke doelgerichtheid en de bijbehorende, structurele ondersteuning bij de realisatie van het onderwijsaanbod met het oog op persoonlijke ontplooiing en maatschappelijke integratie van de kinderen.

Wat betreft het algemeen beleid:

- Het gedeeld leiderschap dat een breed draagvlak creëert om samen school te maken, via onder meer de uitbouw van overlegstructuren en samenwerkingsvormen.
- De ontwikkeling van de gezamenlijke doelgerichtheid binnen het team via visieontwikkeling.
- De aandacht voor ontwikkeling, doelgerichtheid en ondersteuning bij de optimalisering van de actuele onderwijskwaliteit en bij de aanpak van vernieuwingen.
- Het toenemend responsief en innovatief vermogen van de school.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- Binnen het proces van handelingsplanning per leergebied en/of domein de zorgvraag duidelijker expliciteren en de afstemming van de doelenselectie hierop nog optimaliseren.
- De evaluatie op leerlingniveau functioneler en eenduidiger maken met het oog op de verbreding en/of verdieping van de beginsituatiebepaling en de handelingsplanning
- De functionaliteit van het onderwijsaanbod en –proces nog verhogen door de gerichtheid op de ontwikkeling van het probleemoplossend denken en handelen dieper te verankeren in de pedagogisch-didactisch aanpak.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De doelgerichtheid en doeltreffendheid van het onderwijsaanbod voor de leergebieden wereldoriëntatie en muzische vorming verhogen.
- De verdere ontwikkeling van de interne ondersteuning van teamleden via opvolging, coaching en begeleiding gericht op verdere professionalisering.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De doeltreffendheid van het onderwijsleeraanbod en –proces opvolgen via de structurele ontwikkeling van een kwaliteitszorgsysteem.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- nihil

7. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

GUNSTIG

voor type 1.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Ingrid Van Peel

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Naam: